

HOVA TOVÁBB MAGYAR IFJÚSÁGÜGY?

Hullámzó víz. Feldöntött, jóformán partot ért BMX. Szürke árnyalatú nyitókép. 25 év – *Jelentés az ifjúságügyről*. Ilyen lenne hát a hazai ifjúságügy negyedszázad távlatában: talajt vesztett, sodródó, fuldokló, megfakult? Vagy éppen ezek ellenére, ezek okán, az újrakezdés várományosa? Helytálló-e ez a finom árnyalatokat kizáró vaglyagosság? Végső soron: mi az, hogy ifjúságügy, és van-e egyáltalán létjogosultsága?

Nem lenne helyénvaló az emberiség történetéből, mint egymással összefüggő, egymásra épülő események láncolatából kiragadni egyet, kizárólagosan azzal magyarázni egy tudományterület indulását. Azonban tény, hogy a XX. század első felének eseményei és az azokra adott válaszok kiemelten indukáltak – többek között – a jelen terület körvalazódását, elsősorban a tengerentúlon.

Az ifjúságügy, mint olyan tehát a múlt század második felének produktuma, amely Magyarországon a rendszerváltozás környékén, az 1990-es évek elején kezdett szárba szökni. Fiatal diszciplínaként más tudományágakból és szakmákból – elsősorban a neveléstudomány, a szociális munka, a szociológia és a politikatudomány, valamint a pszichológia, a szociálpszichológia, az andragógia és a kultúráközvetítés területeiből – merítkezve, azok által közrefogva ölt formát.

Alanya az ezerarcú, a szerepét csak egy időre magának tudni képes egyén (a fiatal) és közössége (az ifjúság). Jóllehet megkerülhetetlen, mégsem könnyű e kategóriák végső definiálása. Mi sem példázta ezt jobban, mint a különböző társszakmák meghatározásainak, korszakolásainak változatossága, illetve a növekvő döntés- és cselekvőképesség, elhúzódo kapunyitás okán az életszakasz megerősödésének, az életszakaszok kitolódásának jelensége.

Ez az ifjúságügy fókuszának tekinti az önmagáért, majd a már másokért is felelősséget vállalás kialakulásának pontjai közé eső egyént, aki a család és iskola mellett a harmadlagos szocializációs szinten, a szabadidős szférában is jelen lévő, támogatásra, fejlesztésre érdemes erőforrás. Tulajdonképpen a fiatalok (definiáljuk őket akárhogy is!) szabadidős (történjen ez bármikor is!) szolgáltatás-alapú megközelítése.

A Iuvenis Ifjúságszakmai Műhely és az Ifjúságszakmai Együttműködési Tanácskozás gondo-

zásában 2016-ban megjelentetett kötet címválasztásával egyértelműen elővételezi szándékát. Más tudományterületekhez hasonlóan, jelentést adni 25 évről, ami rendszerszintű változásokat – többek között rendszerváltozást, globalizációt és információs társadalmat – hozott magával. Felmerülhet a kérdés: vajon ér-e annyit a hazai ifjúságügy, egyáltalán ténylegesen beszélhetünk-e ügryről, ami megér egy kötetre valót?

A bemutató, elemző és értékelő szempontok mentén, kilenc egységből összeálló jelentés Székely Levente *Ilyenek voltak – az ifjúság elmúlt negyedszázada* című írásával nyit. Elsőre talán merésznek tűnő módon, egy népszerű hazai rock együttes, a Tankcsapda szövegvilágán keresztül – a rendszerváltozás, a millennium és a 2010-es évek környékét hangsúlyozva – igyekszik felvázolni a felölelt időszak ifjúságának életérzéseit, korszellemét.

Az *Esélyek és esélyteremtés* című kollaborációban Bán Dóra, Folmeg Balázs és Schmidt Richárd szerzőhármas arra keresik a választ, hogy az eltelt időszak ifjúsági önmozgásai, társadalmi változásai és kormányzati cselekvései támogatták-e és amennyiben igen, milyen mértékben a fiatalok társadalmi integrációját. Az elemzés fókuszát két, a fiatalokhoz kiemelten kapcsolódó terület – a tanulás és környezete, valamint a munkaerő-piaci esélyek – szolgáltatja, kormányváltások mentén történő korszakolással.

A *Negyedszázad ifjúságügyének szakmai háttere és kutatási alapjai* című fejezetben Schmidt Richárd és Bán Dóra Márton Balázssal kiegészülve az ifjúságügyet mint egy egyre önállóbbá, társszakmáktól elhatárolhatóbbá váló tudományágat mutatják be. Teszik mindezt ismét a kormányváltások nyomvonalán haladva, sorra véve a hazai ifjúságkutatásokat, az azokhoz kapcsolódó szakmai folyamatokat, különböző szakmai publikációkat, kiadványokat, produktumokat, szakmai műhelyeket, szakrendezvényeket, konferenciákat, képzéseket és a szakma elismerésrendszerét.

Remélhetően egyre könnyebb belátnunk, hogy a mindenkori iskola, az idő előre haladtával, szembe találja magát olyan kihívásokkal, szükségletekkel és igényekkel, amelyekre akkor és ott nem tudja a hathatós választ. Elavult vagy éppen még ki nem forrt megközelítések és módszerek közepette tu-

dott kirajzolódní, önálló területté válni a szociális munka szociálpedagógiai hagyományához, a közművelődéshez és a különböző szabadidős terek világához erősen kötődő ifjúsági munka. Nagy Ádám *Az ifjúsági munka három tradíciója és magyarországi értelmezése* című írásában járja körül a különféle társadalmi, gazdasági, politikai helyzetek és a hazai ifjúsági munka közötti interakciót. Az *Intézmények és folyamatok* címet viselő következő fejezetben Szeifer Csabával kormányzati időszakonként tekintik át a kormányzati, illetve civil ifjúsági intézményrendszert és az ezek erővonalában megmutatkozó folyamatokat.

Az ifjúságpolitika mint olyan nem kezelendő csupán technikai-szervezési feladatként, vagy a mindenkori államvezetés intézményrendszeri működésének szummájaként. Valójában különböző társadalmi szereplők – a politikusok mellett többek között nemzetközi szervezetek, érdekcsoportok, önkormányzati és lokális intézményi érdekeket képviselők – „összjátéka”. A *magyar ifjúságpolitika közpolitikai dinamikája* című írásában Oross Dániel arra a kérdésre igyekszik választ adni, hogy a döntéshozatali mechanizmusban hogyan, milyen intézmények, mechanizmusok, logikák, kulturális meghatározottságok mentén valósul meg mindez.

Salamon Eszter nevéhez fűződik a jelentés utolsó darabja. *Az ifjúságügy beágyazottsága* című fejezet az előző nyomvonalán maradva, nemzetközi viszonyrendszerben folytatja a téma tárgyalását. Központi kérdései, hogy vajon melyek azok az intézkedések, viszonyítási pontok, trendek, amelyek kiemelten összefüggésbe hozhatók a hazai ifjúságügygel, illetve a kormányzati ifjúságpolitika milyen mértékben igyekezett követni, lépést tartani a nemzetközi trendekkel?

A 238 oldalas kötet záró egységei a magyar ifjúságügyet jelentősen meghatározó események kronológikus listája, valamint ikonikus egyéniségei közül az elmúlt huszonöt évben távozó arcképcsarnoka.

A kiadvány – célközönségét illetően – szemléletéhez hű tud maradni. Nyitott és befogadó, asztalánál képes fogadni az ügy elsődleges érdekeltjein, szakértőin túl az ifjúsággal gyakorlati szinten kapcsolatban álló, érdeklődő pedagógust, szülőt, vagy akár az iskola világán túlról érkezőt. Strukturált tájékoztatás a bennfentesnek, jól követhető betekintés a laikusnak. Felesleges szakkifejezésektől mentes nyelvezete, írásainak logikai felépítése, tagolása jól olvashatóvá; ábrái, lábjegyzetei és hivatkozásai megalapozottá, szakmailag korrektté teszik. Külön rokonszenves, hogy a szerzők mindennemű

tudományos fokozat vagy egyéb, vonatkozó tevékenység megnevezése nélkül, önmagukban állnak – ily módon is magára az ügyre, a mondandóra való koncentrációt segítve. Habár fejezetei nem feltétlenül következnek egymásból, az átfedések okán nem csupán kézikönyvként forgatható az ifjúságügyi nyomvonalba szépen illeszkedő, hiánypótló kötet.

Ideje visszatérnünk a nyitókérdésekre! Ez a magát leginkább magára hagyottnak érző civil közösség tevékenységével újra meg újra kommunikálni próbálja, hogy az ifjúságnak ügye, vele kapcsolatban pedig feltárandó jelenségek és megoldandó feladatok vannak. Az ifjúság – a maga frissességével, ideáival, látásmódjával – a jövő *nem kizárólagos* talapzata azonban. Az előző generációk tapasztalatai, bölcsessége nélkül még törekeny önmagában. Így hát a kérdés egyre kevésbé az, hogy az ifjúságnak van-e ügye, mindinkább az, hogy miért *ne* lenne?

A hazai ifjúságügy tevékenységének nehézségét már kevésbé elméletének lefektetése, szakmaiságának bizonyítása adja. Jóval inkább jelent kihívást egyfelől helyénvalóságának széleskörű megértetése, ügyéhez elhivatott és cselekvőkész pártfogók talá-lása. Másfelől pedig a nemzetközi vérkeringésbe, diskurzusba való intenzívebb bekapcsolódása, pozíciójának megerősítése.

25 év sok idő, de az elmúltat véve alapul, nem kecsegtet sokkal színesebb képpel egy *50 év – Jelentés az ifjúságügyről* sem. Kétségtelen, hogy szükség van a jelen kiadványhoz hasonlóakra. A szakma tovább menetelésére. Mint ahogyan megállni, észrevenni, önmagával szembenézni, reflektálni, tévedni, újrakezdeni, változtatni hajlandó egyénre is. Olyanra, aki saját indíttatásból a maga háza táján, a saját gyakor volt BMX-ével kezdi. Mígnem egy pillanatban megszületik a kritikus tömeg. Nem az utcára áramló, érzelmi alapon, ösztönszerűen cselekvő, hanem az önmagáért, szűkebb és tágabb közösségéért felelősségteljesen gondolkodni és cselekedni képes egyének szinkronicitása. Talapzata nem egyszerűen az ifjúságügynek, hanem egy élhetőbb világnak.